

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

✉ гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
☎ +359 (0) 2 955 74 54, rac.mail@nvms.government.bg

ИНФОРМАЦИЯ

относно

Одит проведен в Обединеното кралство (ОК) от 19 до 23 септември 2016 г. с цел да се оценят мерките по хуманно отношение в млечните ферми

Генерална дирекция „Здраве и безопасност на храните“ (DG SANTE)¹
Одит DG(SANTE) 2016-8767

Обобщение:** Основната цел на одита е да се оцени пригодността и ефективността на прилаганите мерки в ОК, за да се осигури, че при отглеждане на млечните крави не се причиняват излишна болка, страдание или наранявания. Окончателното заключение е, че въведените в практиката мерки като цяло осигуряват условията на животните в млечните ферми да не се причиняват излишна болка, страдание и наранявания. Компетентните органи и всички други заинтересовани страни участват активно в управлението на хуманното отношение към животните в млечните ферми, включително и в мерките за контрол и намаляване появата на мастити, куцота, репродуктивни и метаболитни заболявания и болести по телетата. Разработването и прилагането на мерки за управление и подобряване на хуманното отношение към млечните крави основно се води от фермерската общност и млекопреработвателите и търговците, вкл. и схемите за осигуряване на качество. Макар че около 8% от млечните ферми (в Англия) не са обхванати от системата за редовни официални проверки, то се прилагат допълнителни, почти също толкова на брой, внезапни проверки, които покриват всички млечни ферми. В допълнение официалният контрол за хуманно отношение е подсилен от значителния натиск, оказван по схемите за осигуряване на качеството, наложени от търговците. **В заключение одитният екип няма забележки или препоръки към официалните компетентни органи в Обединеното кралство.

Данни за млечния сектор в Обединеното кралство:

Обединеното кралство (ОК) е третият по големина производител на мляко в Европейския съюз и отглежда 1,918,000 млечни крави (данни към декември 2015 г.).

Средният годишен млеконадой от крава е около 7,897 литра. Собственото производство на мляко осигурява около 73 % от нуждите на страната – 50% от произведеното мляко се реализира на пазара като сурово мляко, докато останалите 50% се използват за производство на сирене (12.5%) и други млечни продукти.

¹ към Европейската комисия и в частност нейната дирекция „Одити и анализи в областта на здравеопазването и храните“ – това е новото име на тази дирекция, която преди 2016 г. се наричаше „Офис по храните и ветеринарните въпроси“ с местоположение в Дъблин, Ирландия

31% от млечните ферми в ОК поддържат традиционното пасищно отглеждане на кравите с прибиране в обори през зимния период и паша от началото на пролетта до края на есента.

Други 55% от фермите, в допълнение към пашата през летните месеци изхранват с фураж в оборите. Системата за изцяло оборно отглеждане на млечните крави се прилага от 8% от фермите, а 1% от фермите прилагат целогодишно пасищно отглеждане и не прибират изобщо кравите в обор.

Цели на одита

Основната цел на одита е да се оцени пригодността и ефективността на прилаганите мерки в ОК, за да се осигури, че при отглеждане на млечните крави не се причиняват излишна болка, страдание или наранявания и в частност какви мерки предприемат фермерите², за да намалят появата на мастити, куцота, наранявания, репродуктивни и метаболитни заболявания и болести по телетата.

Като **допълнителни** точки са включени:

- събирането на информация за **разумното използване на антибиотици** в млечните ферми по съответните точки от Наръчника за разумно използване на антибиотици във ветеринарната медицина (Официален вестник на ЕС 2015/С 299/04).
- идентифицирането на **добри или отлични практики за профилактика и контрол на заболявания** по животните.

В обхвата на одита влизат:

- Осигурените условия – сгради, оборудване, пасищни площи, биосигурност, здравеопазване и т.н. - за поддържане благосъстоянието на млечните крави и телетата;
- По отношение на кравите – мерките за профилактика и лечение на мастити, куцота, наранявания, репродуктивни и метаболитни заболявания, а по отношение на телетата – върху профилактиката и лечението на болестите и осакатяванията;
- Националната политика за хуманно отношение към животните в млечните ферми;
- Национално законодателство и мерките по кръстосаното съответствие;
- Официалният контрол на млечните ферми;
- Прилагането на други измерители на хуманното отношение към животните, базирани на състоянието на самото животно – скала на куцота, оценка на телесната кондиция, брой соматични клетки в млякото, продължителност на живота;
- Способностите, знанията и компетентността на фермерите и мерките за подобряване на фермерските практики
- Механизмите за подкрепа при смяна на системата за отглеждане на животните (напр. финансиране, обучение);
  - Участие на млечната индустрия в гореизброените дейности – млекопреработватели, изкупвачите на мляко или фермерските кооперативи);

---

² С оглед да се прецени дали собствениците или гледачите предприемат всички „разумни мерки“ за здравето и хуманното отношение към животните, в обхвата на одита ще бъдат включени определени членове от Препоръките към Конвенцията на Съвета на Европа относно млечните крави.

- Пазарните инициативи, които подкрепят и поддържат хуманното отношение към животните напр. доброволни схеми;
- Участие на консултанти като напр. служби по съвети в животновъдството или сдружения на ветеринарни специалисти.

Законодателни изисквания, чието прилагане ще се одитира:

Прави впечатление, че в одита освен основните директиви от Европейското законодателство по хуманно отношение към животните³ са включени **Препоръките към Конвенцията на Съвета на Европа относно млечните крави⁴ от 21.10.1988 и по-специално разпоредбите, които се отнасят до:**

а. Прегледите на животните за здравословно състояние и откриване на признаците на заболяване, както и предприетите стъпки за установяване на причината и лекуването (чл. 3 и чл. 4 от Препоръките);

б. Поддържане на добра хигиена, намаляване на риска от заболявания и травматични увреждания и осигуряване на условия за настаняване на животните, така че да могат да лягат, почиват и да се изправят свободно (чл. 6 и Приложение Б от Препоръките);

с. Търсене на съвет за хуманно отношение към животните при проектиране на нови сгради или реконструкция на стари обори (чл. 7 от Препоръките);

д. Въведени процедури за случаите, когато се провеждат осакатявания на животните (чл 17 от Препоръките).

Основни заинтересовани лица с роля в осигуряване на хуманното отношение към животните в млечния сектор

За осигуряване на хуманното отношение към животните в млечния сектор освен компетентните власти, работят и много други организации в ОК – фермерски съюзи, браншови организации, асоциации на ветеринарните лекари, застрахователни компании в земеделието и животновъдството и неправителствени организации за защита на животните.⁵

³ Директива 98/58/ЕО на Съвета от 20 юли 1998 година относно защитата на животни, отглеждани за селскостопански цели;

Решение на Комисията 2006/778/ЕО от 14 ноември 2006 година относно минималните изисквания за събиране на информация по време на инспекциите на производителните обекти относно определени животни, отглеждани за стопански цели;

Директива 2008/119/ЕО на Съвета от 18 декември 2008 година за определяне на минимални стандарти за защита на телетата, като в обхвата на одита ще попаднат само пар. 6 и 15 от Анекс I от Директивата относно: - инспекции на телетата; - третиране при болест или нараняване; - искане на ветеринарен съвет в случаите, когато телетата не се повлияват от грижите на стопаните; - предоставяне на коластра на всяко теле колкото е възможно най-бързо след раждането.

Регламент (ЕО) № 882/ 2004 на Европейския Парламент и Съвета от 29 април 2004 за официалните проверки, които се извършват с цел верификация на изискванията на закона за храните и фуражите, изискванията за здравеопазване и хуманно отношение към животните.

⁴ Изискванията на Европейския съюз за хуманно отношение към млечните крави се базират на Директива 98/58/ЕО на Съвета от 20 юли 1998 година относно защитата на животни, отглеждани за селскостопански цели. Тези правила имат своя произход от Конвенцията на Съвета на Европа от 1978 за защита на животните, отглеждани за селскостопански цели. Съгласно чл.9 от Конвенцията, през 1988 г. Съвета на Европа прие Препоръки към Конвенцията на Съвета на Европа относно млечните крави, които станаха част и от законодателството на ЕС. Европейският съюз одобри тази Конвенция с Решение 78/923/ЕЕС (OJ L 323, 17.11.1978, р. 12) http://www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_cooperation/biological_safety_and_use_of_animals/farming/Rec%20cattle%20E.as

р

⁵ Основни заинтересовани лица с роля в осигуряване на хуманното отношение към животните в млечния сектор DEFRA □ the Cattle Health and Welfare Group (CHAWG); □ the National Farmers Union; □ the Agriculture and Horticulture Development Board (AHDB); □ the British Cattle Veterinary Association (BCVA); □ Red Tractor; □ the Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals.

- **Компетентния държавен орган е Департамента по околна среда, храна и земеделие (DEFRA) и Агенцията по здраве на животните и растенията (АРНА)⁶**, която извършва официалния контрол. Имат разработена стратегия за хуманно отношение към животните в млечните ферми, която е включена в Общата стратегия за хуманно отношение към животните. Още преди 2008 г. в стратегията са включени за целите на оценка на благосъстоянието на животните така наречените базирани на животното измерители на хуманното отношение като мастити и куцота.
- **Сдружение здравеопазване и защита в говедовъдството (The Cattle Health and Welfare Group (CHAWG))** е независимо сдружение на организациите в индустрията и представители на фермерските организации, които имат отношение и интереси в млечното говедовъдство.
- **Борд за развитие на земеделието и градинарството (AHDB),**
- **Националният фермерски съюз,**
- **Британска ветеринарна асоциация в говедовъдството (BCVA)** - частните ветеринарни лекари в говедовъдството,
- **Кралското дружество за защита на животните от жестокост (RSPCA)** - неправителствена организация за защита на животните,
- **„Червен трактор“** – застрахователната схема и схеми за осигуряване на качество,

Тези заинтересовани лица през 2010 г. разработват стратегия за хуманно отношение към животните в млечното говедовъдство като разпределят помежду си работни задачи в различните сфери на хуманното отношение. Стратегията е обновена през 2015 г. и разпределя основни работни задачи:

- Подобряване на контрола и профилактиката на маститите;
- Подобряване на контрола и профилактиката на куцотата;
- Хранене на кравите;
- Подобряване на благосъстоянието чрез програмите за репродукция/разплод;
- Подобряване на степента на оцеляване при отглеждане на телета и юници

От своя страна DEFRA през последните 15 години е финансирал широка гама от изследвания в сферата на хуманното отношение към животните в млечния сектор: от най-голямо значение са следните:

- „Проучване на поведенчески модели, във връзка с благосъстоянието на интензивно отглежданите млечни крави“ 2000-2003 г.;
- „Хуманното отношение към млечните крави в системи за производство на биологично мляко“ 2003-2006 г.;
- „Идентифициране и характеризирание на ‘яки (силни и здрави)’ млечни крави (‘Яка Крава’)“ 2004-2007 г.;
- „Контрол на дигиталния дерматит при говедата: проучване на предаването и разпространението на болестта“ 2002-2006 г.;
- „Облекчаване на куцотата при юниците: разработване на „План за контрол на куцотата“ 2002-2006 г.;
- „Проучване на третирането и благосъстоянието на млечни крави при постоянно оборно отглеждане“ 2008-2011 г.;

⁶ Описано е подробно в Кънтри профила на ОК, вкл. Контролните системи за хуманно отношение към животните във фермите и е достъпно на следната електронна страница:
http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/country_profiles/details.cfm?co_id=GB

- „Влиянието на Социалните мрежи върху благосъстоянието и продуктивността на млечните крави“ 2012-2015 г.;
- „Измерители за хуманно отношение при предкличния и следкличния преглед“ 2012 – 2015 г.

Бордът за развитие на земеделието и градинарството (AHDB) е организация с нестопаска цел, която се издържа с членски внос/отчисления от фермерите.

Отделът по млечно говедовъдство на този борд работи от името на Британските млечни фермери и разработва и предоставя широка гама от наръчници и информация за добри практики, информационни листовки и филми за фермерите и техния персонал:

- Оценка на хуманното отношение – включително разработени точкови таблици за определяне на телесната кондиция, степента на свободно и лесно придвижване (липсата или наличието на куцота и нейната степен), загубата на космена покривка, степен на замърсеност на тялото, наличие на отоци;
- Ваксинационните техники;
- Третиране на телетата и хранене преди отбиването;
- разработили са и управляват два развъдни индекса за млечното говедовъдство:
  - **Индексът за рентабилност**⁷, последно ревизиран през 2014 г. с цел да се намали тежестта на показателите за млеконадой от 45.2% to 32.2% и да се отдаде по-голямо значение на качеството на млякото (броя на соматичните клетки), копитното здраве, вимето, плодовитостта, продължителността на живот, лекотата на отелване и поддръжката на животните.
  - **Индекс на пролетното отелване**⁸, разработен през 2014 г., има за цел стадата с масово отелване през пролетта. Този репродуктивен индекс е конструиран вземайки предвид, че кравите в тези стада дават продукция от трева/паша и в този случай влаганите ресурсите се ограничават от възможностите на пашата. В сравнение с горния индекс, индексът на пролетното отелване отдава по-малка тежест на млеконадоя (29.3%) и много голямо значение на плодовитостта, соматичните клетки в млякото, ремонта и лесното отелване.
- Разработва Контролен план за мастити специално за фермерите за справяне с маститите във фермите с превес на профилактиката като целта е да се намали заболяемостта от клиничен мастит с 22%. В рамките на плана се провежда и двудневен семинар за ветеринарните лекари и консултантите по проекта;
- Разработва и прилага Програма за копитно здраве с цел да се намали куцотата в стадата – предвижда и обучение на ветеринарните лекари и лицензираните налбанти и им предоставя цял набор от помощни и диагностични инструменти вкл. и карта за разпознаване на копитните лезии и наръчник за правилния вървеж при кравите с цел да се намали куцотата в стадата чрез профилактика, ранно откриване и ефективно лечение;

---

⁷ Profitable Lifetime Index (£PLI)

⁸ Spring Calving Index (£SCI)

- Програмата „От телето до отелването“ предоставя съвети по добри практики при отглеждането на телета и се състои от серия срещи и посещения във фермите (за около 2 години са включени 20 ферми) като целта е фермерите да успеят да удвоят живото тегло на телетата от раждането до отбиването, телетата да достигнат 50% от живото тегло на възрастно животно до 10-тия си месец, 55-60% от живото тегло на възрастно животно до първото заплождане и 90% от живото тегло на възрастно животно до отелването. От ключово значение са храненето с коластра, подобряване на оцеляването на телетата, подобряване на храненето преди и след отбиването.
- Програма електронно млечно обучение – организира се ежемесечно по широка гама проблеми и позволява на фермерите и участниците от индустрията да слушат мнението на експерти от цял свят.

„Осигури добре“ (AssureWel⁹) е 5-годишен проект, който цели да развие практическа система за оценка на благосъстоянието на животните след прилагане на мерки за подобряването му – включва основните видове селскостопански животни – и тази система за оценка да бъде използвана в схемите за застраховка на фермите.

97% фермерите в млечното говедовъдство са членове на **застрахователната схема „Червен трактор“**, тъй като това е изискване на повечето от търговците. Схемата:

- включва одити на всички свои фермери на всеки 18 месеца;
- от октомври 2013 г. при посещение във фермата инспекторите попълват протоколите за оценка на благосъстоянието на животните по проекта „Осигури добре“;
- изисква частнопрактикуващите ветеринарни лекари да посетят поне веднъж годишно фермата и заедно с фермера да изготвят Здравен план за стадото; повечето от фермерите, с които разговаря одитния екип споделиха, че гледат на своя ветеринарен лекар като на добър източник на информация и получават добра подкрепа за поддържане на доброто здраве и благосъстояние на своите животни;
- е основа за много по-специфични изисквания за качество, разработени от търговците и млекопреработвателите. Болшинството от фермерите, с които разговаря одитния екип, определиха, че управлението на хуманното отношение към животните в техните ферми до голяма степен се дължи и е повлияно от изискванията на схемите за осигуряване на качество.

Документи:

2017-01-20 final
report.pdf

27.01.2017 г.

д-р Мадлен Василева - Главен експерт в дирекция „ОРХВ“
Отдел „ЗЖР“ на ЦОРХВ

⁹ Компетентния орган на ОК отбеляза, че тази схема е инициатива на Бристолския университет, Кралското дружество за защита на животните от жестокост и Асоциацията по почвите.